

28 iyul - 3 avqust 2022-ci il

O, HƏSSAS VƏ QAYĞIKEŞ MÜƏLLİM İDİ...

Müəllim bütün dövrlərdə ata, ana kimi aziz tutulub. Müəllim sözünün özündə bir müqəddəslik, bir paklıq, ulyatq var. Çünki insan ata-anasız böyüyə bilər, ancaq müəllimsiz həyat adamı ola bilməz. Azərbaycanda müəllim "usta", "ustad", "lala" şəkildə çox qədimlərdən sayılıb-seçilmişdir. Hətta elə məqamlar var ki, valideynlərin kinliyi deyil, müəllimin kinliyi araşdırılır,

"filan müəllimin şagirdi" və ya "filan müəllimin tələbəsidir", - deyirlər. Müəllim olub ki, adı bir universitet təsiri bağlayır. Qədim yunan filosofu Platon (Əfəndi) öz müəllimlik fəaliyyətilə akademikəni, Aristotel (Ərastun) litseyi əbədləşdirdiyi kimi, Azərbaycanda da tək-tək şəxsiyyətlərin adı ilə bağlı müəllim inisi yaşamışdır.

Məhəmməd peyğəmbər (s) öz mübarək hədislərində elm öyrənməyi və elm öyrəndənləri yüksək qiymətləndirmişdir. O, "Elm Cində də olsa, dalınca get", - demişdir. İyul ayının əvvəllərində Buzovna ictimaiyyəti görkəmli ədəbiyyatşünas, Əməkdar müəllim Heydər Eyvazovun 100 illik yubileyini qeyd etdi.

Unikal tədris proqramları, treninqlər nə qədər də effektiv düşünsə də, müəllimin şəxsiyyətini əvəz edə bilməz. Heydər Eyvazovu Buzovnada "müəllimin müəllimi" adlandırırlar. Onun ölkəmizin təhsil sistemində verdiyi töhfələr bu günümüzədək öz bəhrələrini verir.

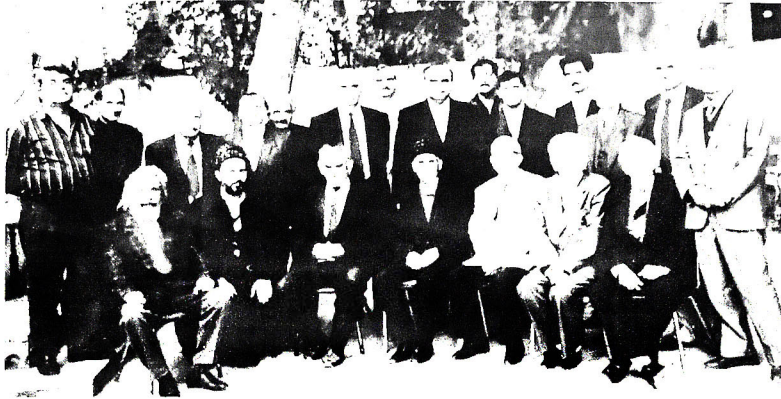
Atalar elmi günəşlə, işıqla müqayisə etmişlər, elmi adam ziyalı, elmsiz adam cahil adlandırılıb. Pedaqogika tarixində dəhi Nizaminin də, Füzulinin də ustad müəllimləri olduğu açıqlar. Mirzə Fətəli Axundov, Həsən bəy Zər-

dabi, Seyid Əzim Şirvani, Mirzə Ələkbər Sabir, Cəlil Məmmədqu-luzadə, Abbas Səhhat, Üzeyir Hacıbəyov, Əhməd bəy Ağayev, Camo Cəbrayılboyli, Abdulla Şaiq kimi ziyahlar böyük bir dövrdə xalqımızın maariflənməsi qayğısına qalmışlar. Belə nurlu, ziyalı insanlardan biri də Heydər müəllim olmuşdur. Heydər Eyvazov!

Heydər Eyvazovu müəllimlər müəllimi də adlandırırlar. Onda müstəsna müəllimlik istedadı olmuşdur, - demək azdır. Heydər müəllim öz peşasını necə sevməyin, sözün əsl mənasında, nümunəsinə çevrilmişdir. O, adi kənd müəlliminə də çevrilə bilirdi, çünki kəndlərimizdə yüzlərlə, yüz minlərlə müəllim olmuşdur ki, adları doğma məktəbdən kənara çıxmamışdır. Lakin belə olmadı, Heydər müəllim Buzovnada yaşasa da, bütün respublikada tanındı. Onun adı Həmid Arslan kimi dünya şöhrətli akademiklə yanaşı yazılmışdır. Bəli, səkkizinci sinif üçün ədəbiyyat kitabının iki müəlliminin biri Heydər Eyvazov idi... Müəllim sözü qədər kitab sözü

biyyatdan və muğamdan havasla söz açırlar. Bəzən adica bir məclis şeir-sənət yarışına çevrilir. Uşaqlıq illərində mən bunların şahidi olmuşam.

Mənim nəslim MİRƏSƏDULLA MİRQASIMOV, YUSUF MƏMMƏDƏLİYEV, ZAHİD XƏLİLOV, ƏSƏF HÜSEYNOV, QOŞQAR ƏHMƏDOV kimi elm nəhənglərini - Topçubaşov

və Əfəndiyev kimi həkimləri görmüşdür. Xoşbəxtlikdən ondadır ki, biz həm də Məmməd Arif, Həmid Arslan, Əli Sultanlı, Məmməd Cəfər, Əziz Şərif kimi ədəbiyyatşünas nəhəngləri görmüşük. Bu gün mən və neçə-neçə dostum ədəbiyyatçı olmasaq da, ədəbiyyat sahəsindəki məlumatımız üçün onlara borcluqdu. Əslində isə hər birimizin ürəyində ədəbiyyata, şeirə-sənətə məhəbbəti Heydər müəllim oyaatmışdır. Heydər müəllim deyirdi ki, elmlərin hamısı konkret ünvanlıdır və beynə təsir edir. Ədəbiyyat isə birbaşa ürəyə yol aqır. Bu mənada ədəbiyyat bütün elmlərin kamillik beşiyidir.

Heydər müəllimin sözləridir: "Sizin hərəzi bir sahədə yetişəcəksiniz, ancaq ədəbiyyatsız ən maraqlı elm həyatı da cansızlıq görünür. Ədəbiyyat xalqın mənaqiyyəti, ruhudur. Ruh isə əbədidir".

Heydər Eyvazov özündən sonra pozulmaz iz qoymuş insanlardandır. Onun müəllimlik fəaliyyətinin nəticəsidir ki, Buzovnada ədəbiyyata, xüsusən şeirə maraqlı göstərenlər daha çoxdur. Mənim özümə neçə-neçə şeir kitabı hədiyyə göndəriblər. Kitabdan gözlədi hədiyyə ola bilməz. Yəni də müqəddər müəllimimiz Heydər Eyvazovun sözünü misal qəbuləyək: "Kitab bir nəslin o biri nəsli, bir adamın o biri əzizinə ən qiymətli hədiyyəsidir".

Bütün buzunəhənglər, əsasən, bir bəlik beşiyi olub və rə: 125 nömrəli məktəb. Heydər Eyvazov da bu bəşikdə yetişib, ədəbiyyat müəllimi yoluma çıxıb. Heydər müəllimin evi ədəbiyyatın əbədi sərgisi olub. Deyirlər, ən böyük respublika kitabxanalarında tapılmayan nadir ədəbiyyat nəşrləri Heydər müəllimin kitabxanasında olub. Ümumiyyətlə, Əsgeronun qədim kəndlərində şəxsi kitabxana yaratmaq ənənəsi var. Məclislərdə, ictimai toylar, ictimai dərsə qatılmaq, elmdən, xüsusən də, ədə-

"Mən dünyada müəllimdən yüksək ad tanıyıram".

Heydər ƏLİYEV

Buzovna orta məktəbinə gəlir və ömrünün sonuna kimi bu məktəbdə çalışır.

İndirdi". Bunlardan başqa, Heydər müəllim iki dəfə "Əmək igidliyinə

Özü bu barədə yazırdı: "Ömrümün 30 ili bu məktəbə bağlıdır. Mən məktəbdə ana dili və ədəbiyyatı tədris etməklə yanaşı, müəllimlərin rəyon, şəhər və respublika elmi-praktik konfranslarında müxtəlif mövzulara çıxış etmişəm. 30 il yaxın Azərbaycan Maarif Nazirliyinin program-metodika idarəsi nəzdində intahən mətlərlərin hazırlanmasında, qızıl medala təqdim olunan inşaa yazılarının yoxlanılmasında iştirak etmişəm, tədris-metodika şurasının program və dərslərlərinin yenidən tərtib olunması üçün yaradılmış xüsusi komissiyasının üzvi olmuşam. Akademik Həmid Arslan ilə birlikdə VIII sinfin "Ədəbiyyat" dərslərini hazırladım və həmin dərslək 1968-ci ildə məktəblərin istifadəsinə verildi. Bundan başqa, mən V-VI-VII-VIII siniflər üçün "Azərbaycan dili", VIII sinfin "Ədəbiyyat müntəxəbatı", IX-X siniflərin "Ədəbiyyat", VIII-X siniflərin "Ədəbiyyat nəzəriyyəsi", X sinifdə "Ədəbiyyat dərsləri" və s. dərslək və metodik vasitələrinin rəsmi rəyçisi olmuşam. 1970-ci ildə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, əməkdar müəllim Zərbəli Səmədoğlu birlihdə müəllimlər üçün "VIII sinifdə ədəbiyyat dərsləri" metodik vasitəni yazmışdır. Pedaqoji işimlə yanaşı, qəsbə və rayonun ictimai həyatında da fəaliyyətim öz əhatəsinə. 30 il bu orqanlara deputat seçilmişəm. Bu illərdə dərslim komissiya sədri, qəsbə Soveti sədrinin müavini vəzifələrində çalışmışam. 1952-ci ildə Kommunist Partiyası sıralarına qəbul olmuşam, 1953-cü ildə Marksizm-Leninizm Universitetini bitirmiş, təbliğatçılar seminar rəhbəri, məktəp partiya təşkilatının katibi, xalq nəzarəti qrupunun sədri olmuşam. Azərbaycan müəllimlərinin IV, V və VI qurultaylarına nümayəndə seçilmişəm. 1977-ci ildə metodik-müəllim, 1978-ci ildə "Azərbaycan SSR əməkdar müəllimi" fəxri adlarına layiq görülmüşəm. 1978-ci ildə keçirilən Azərbaycan müəllimlərinin VI qurultayında Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Heydər Əliyev yoldaşın maraqlarında bir qrup qəbəcil müəllimlərlə birlikdə mənə də pedaqoji fəaliyyətimə yüksək qiymət

gərə", "Əmək veteranı", "Silahlı qüvvələrin 50 illiyinə görə" medalları ilə, müxtəlif illərdə Respublika Ali Sovetinin fəxri fərmanları ilə təltif olunub. H.Eyvazov ədəbiyyata vurğun olduğu qədər musiqiyə də vurğun idi. O deyirdi ki, ədəbiyyatla musiqini bir-birindən ayırmaq olmaz, bunlar bir-birlərini tamamlayan vahətdir. Birini o birisiz təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Gözəl muğam bilicisi idi. Xalq musiqisi-ni, bəstəkar mahnılarını, klassik və opera musiqisini də eyni dərəcədə sevirdi. Bunu evlərində indiyədək qorunub saxlanılan çoxlu musiqi valırları da təsdiqləyir.

Bir faktı da xatırladı ki, Heydər müəllimin nüfuzu o qədər yüksək tutulub ki, o, dəfələrlə Maarif Nazirliyi nəzdindəki "Qızıl medal" Komissiyasının üzvi olub. 1978-ci ildə isə Heydər Eyvazova "Azərbaycanın əməkdar müəllimi" fəxri adı verilib.

Heydər Eyvazov nəinki doğma kəndinin övladlarının savadlan-ması yolunda, həm də el-obası-nın rahatlığı yolunda ömrünü bir şam tək əridib. Respublika-də keçirilən tədris islahatlarında bilavasitə iştirak edən Heydər müəllimin özünəməxsus tədris üslubu olub. O, daim yeni metod və üsullar axtarışında olmuşdur. Dərsin məzmununa uyğun dis-kussiyalar keçirir, bəzən mətndən irəli gələn səhənciklər, dialoqlar qurur, lazım gələrsə, musiqili ef-fektlərdən, rəsm əsərlərindən və həmin əsərlərə çəkilmis illüstrasiyalardan istifadə edir, şagird-ləri teatr və opera tamaşalarına, muzeylərə aparır, ekskursiyalar təşkil edirdi. Bütün bu metodlar şagirdlərin keçirilən dərsləri daha dərinlən, dolğun qavraması və yaddaşlarında möhkəm iz salma-sı ilə nəticələnirdi. Heydər müəllimin ham ictimai, həm də pedaqoji fəaliyyəti və maarif sahəsindəki xidmətlərindən danışmaq qur-narmaz. Bu insanın həyat və ya-radıcılığı gələcəkdə geniş elmi tədqiqatlar və araşdırmalar üçün tükənməz bir mənbədir.

Heydər müəllim təhsildə canlı ünsiyyətə üstünlük verirdi. Onun bu fikri müasir dövrümüzə də çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Heydər müəllimin bu sözlərini xatırlayanda düşündürəm ki, müa-sir dünyada elm də, texnika da, texnologiyalar da yüksək dərəcədə inkişaf edib. Amma canlı ünsiyyətin yerini heç bir texnika verə bilməz. Fikrimcə, ünsiyyət həyatımızın vacib tələbatıdır. Məkanından və zamanından asılı olmayaraq, doğulduğumuz günden etibarən daim ünsiyyətəyik. Bu prosesin inkişafında cəmiyyət və ətraf mühitin oynadığı rol olduqca böyükdür. Ünsiyyətsiz cəmiyyət mövcud olmadığı kimi, cəmiyyətsiz də ünsiyyətin mövcudluğunu təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Cəmiyyətimizdə müəllim-şagird, müəllim-tələbə münasibətləri daim hörmətə, etibara əsaslanıb.

Elin sevimliliyi olmaq böyük xoşbəxtlikdir və belə xoşbəxtlərdən biri də Heydər Eyvazov olmuşdur. Bu xoşbəxt müəllimin xoşbəxt yetirmələri minlərlədir. Tarix elmləri doktoru Əsmətxanım Muxtarova, biologiya elmləri namizədi Ələkbər Əliyev, fizika-riyaziyyat elmləri namizədi Ruziyyə Rəhimova, əməkdar müəllim, ustad xanəndə Nəriman Əliyev, məhior tarzan, Xalq artisti Firuz Əliyev, musiqişünas, professor Arif Əsədullayev, filologiya elmləri doktoru Ağarəfi Zeynalov, Əməkdar rəssam Rəfael Muradov, kimya elmləri doktoru, professor Hafiz Əliyev, yazıçı-publist Rəhimağa İmaməliyev, Milli Ensiklopediyanın böyük elmi redaktoru Valida İmaməliyeva və adlarını sadalaya bilmədiyimiz, indi öz əməllərilə örnək ola biləcək bir çoxları məhz Heydər Eyvazovun şagirdləri olmaqla fəxr edirlər.

Dünya gəlməli-gedimli dünyadır. Neçə illərdi ki, Heydər müəllimin ürəyi döyünməkdən qalmışdır. Adatən, belə hallarda həzlən: "Aramızdan getmişdir", - deyirlər. Bu yanlış sözləri Heydər Eyvazov haqqında demək olmur. O, bütün ömrünü dogma xalqının maariflənməsi, ziyalanması əməlinə həsr etmişdir. Heydər müəllimin tələbələri müstəqil respublikamızın dünyanın ən sivil dövlətlərindən biri olması uğrunda çalışırlar.

Heydər müəllim deyirdi ki, biza iqtisadiyyat da, zavod-fabrik da, texniki inkişaf da lazımdır. Bizim gələcəyimiz isə bu uşaqlardır. Məlumdur ki, onların heç də hamısı sair və nasir olmayacaqdı. Əksəriyyəti riyaziyyatçı, astronom, fizik, iqtisadçı, həkim, mühəndis olacaqdı. Qəsbə onlar da ədəbiyyatı bilməlidirlər. Bilməsələr, canlı ro-bota çevrilirlər. Ədəbiyyat və in-cosənət xalqın özüdür, mənaqiyyətdir. Onun bu sözləri hamı-ma müasir səslənir və səslənəcəkdir. Qədrilən buzunəhənglər bu günlərdə müdrik müəllimlərinin - Heydər Eyvazovun 100 illik yubileyini layiqincə qeyd etdilər. Heydər müəllimin əziz xatirəsi onu tanıyanların və hər bir yetirməsinin qəlbində daim yaşayacaqdır.

125 sayılı məktəbin məzunı, akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ